

бряг с пясъчните дюни, чиито пясък нарича „златен“ писателят препоръчва този тих залив да стане една хубава баня-плаж по черноморския бряг; учудва се, че никой още в България не се е досетил да превърне в курорт носа на Емус; гледката, която се открива край Смолян, заобиколен отвсякъде от гори, връща Страшимиров към миналото, но и преди всичко го отправя към бъдещето, към „новото, което ще внесат Родопите в живота на малкия ни народ“ — когато ще се прокарат пътища, когато „ще се открият подземни богатства; Даръ-дере (Златоград) е „Габрово на Родопите“, което до вчера е работело шаяци, а утре може би ще вдигне кумини до себе си, за да топи руди. . .

И когато преди повече от шест десетилетия писателят предлага черноморското крайбрежие да се превърне в курорт и когато в мечтите си вижда как в смолянските езера се оглеждат вили, а в родопските дърета се издигат фабрични кумини, Страшимиров се свързва с нашето време, заглежда се в нашите дни, в които социалистическа България осъществява неговите мечти.

ПИСМА НА ГЕО МИЛЕВ ДО НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ

Елка Константинова

Писмата на Гео Милев до Николай Лилиев, които се печатат тук, са писани в периода между 1915 и 1919 г. Взети са от личния архив на Лилиев. От запазените 7 писма едно е публикувано като предговор към преведени от Гео Милев стихотворения на Х. Хайне — „Избрани песни и романи“. Това писмо е от 20 юни 1919 г. и цялото е посветено на Хайне. Помесетено е и в том II на Избрани произведения на Гео Милев под редакцията на Мила Гео Милева, С., 1940.

Николай Лилиев и Гео Милев са били много близки, сърдечни приятели. Въпреки че Лилиев е с десет години по-възрастен, двамата се чувствуват от едно поколение, напълно се разбират по житейските и литературните проблеми, живеят с едни и същи възторзи и печали. Сродяват ги общите им културни интереси, любовта към изкуството, привързаността към родния град Стара Загора. Гео Милев е роден в старозагорското село Раднево, но смята Стара Загора за свой роден град, защото там е израснал и физически и духовно. По време на тяхната младост Стара Загора държи едно от първите места в страната като буден културен център, като родно място и на други съвременни писатели и поети: Георги Бакалов, Димитър Подвързачов, Иван х. Христов, Иван Мирчев, Кирил Христов. . .

За Гео Милев Лилиев не е само сърдечен приятел, но и голям поет. „Цялото развитие на българската поезия от П. Р. Славейков насам намира своя завършек в литературата на Николай Лилиев — поет на красота и девственост. Лилиев довежда българския стих до виртуозно съвършенство. . .“ Такава висока оценка дава Гео Милев на поезията на своя близък съгражданин в предговора към „Антология на българската поезия“. От своя страна Николай Лилиев пише за Гео Милев¹: „Необикновено жив, необикновено възторжен, необикновено дарен — с тая възвишена интелигентност, с това безпогрешно чувство за ритъм, за поезия, което се среща у малцина.“

Гео Милев и Николай Лилиев се сближават в началото на 1915 г., когато Гео Милев току-що се е върнал от Лондон, където е ходил за малко и се е срещал с Верхарн. Трудният живот в чужбина, картините на бедността в Лондон, ужасните дни,

¹ В „Лист Гео Милев“, бр. ед., Стара Загора, 1948 г.

прекарани в Хамбургския карцер, оказали силно влияние върху психиката на жизнения, винаги възторжен юноша. Той продължава упорито да работи върху дисертацията си за Рихард Демел и системно да се готви за изпитите по литература. Тогава, в началото на 1915 г., все още буйно увлечен от символистичната поезия, Гео Милев се запазва да я пропагандира у нас, както, след години, с не по-малко жар, ще пропагандира експресионистичната. Въодушевяван от трескаво търсене на новото в изкуството и от силния си стремеж да приобщи българската литература към европейската, Гео Милев започва да печата „Лирични хвърчащи листове“, посветени на големите модерни френски и немски поети: Стефан Маларме, Рихард Демел, Пол Верлен, Емил Верхарн и Фридрих Ницше. Стихотворенията на тези поети, поместени в „Лиричните хвърчащи листове“, са преведени от самия него. Тези листове той посвещава на младите български поетисимволисти. Първият хвърчащ лист, за Стефан Маларме, наречен „Иродиада“, е посветен на Николай Лилиев. Когато „Лиричните хвърчащи листове“ излизат, Лилиев, завършил търговска академия през 1912 г., учителствува в Свищов, в търговската гимназия — преподава търговска география.

Първото писмо на Гео Милев, от 14 април 1915 г. е адресирано до Свищов, улица Черневска №42. Това писмо разкрива особения култ, който Гео Милев, Николай Лилиев, Димчо Дебелянов, Д. Подвързачов са имали към творчеството, ума и културата на Николай Райнов.

С Николай Райнов, за когото пише с такъв открит възторг, Гео Милев е от порано в близки отношения: по време на престоя си в Лайпциг — през 1913 г. той завързва с него приятелство и редовна кореспонденция, както и с Теодор Траянов, Людмил Стоянов, П. К. Яворов и Димитър Бабев.

Второто писмо е илюстрирана пощенска картичка без дата, но вероятно е писано през февруари или началото на март 1916 г., когато Гео Милев е в редовете на армията и отбива военната си служба; адресирано е до Николай Михайлов в щаба на 56 полк, 3 бригада, 8 дивизия. Писмото е интересен документ за настроението на младия, двадесет и една годишен поет в казармата, където въпреки тежкия режим и потискащата атмосфера той превежда стихове от Емил Верхарн, чете Андре Жид и пише стихове. При обявяването на Първата световна война Лилиев постъпва като прост редник в 56 полк, където е получил това писмо.

Третото писмо на Гео Милев е военна пощенска карта, изпратена на фронта до щаба на II Тракийска дивизия, където Лилиев е военен кореспондент. Адресът е написан от чужда ръка на немски език: офицерски кандидат Гео Милев, немска военна болница 358, пост 934. От същата чужда ръка е написано и самото писмо.

Определен да довърши военната си служба в 34 Троянски полк, Гео Милев заминава за Дойран, където прескарва близо 4 месеца в землянки, оглушавани от трясъците на неприятелски гранати. Непрестанният дъжд и отвратителната киша довършвали картината на ужаса. На Дойранския фронт неприятелските позиции са били заети от англичани и малко италианци. Тук през малкото си свободно време Гео Милев започнал да се занимава с изучаването и на италиански език, който успял да усвои доста добре. В Дойран той бил изпратен като командир на специална, отговорна слухова служба, защото знаел много чужди езици. За дните, прекарани тук, Гео Милев е написал очерка си „При Дойранското езеро“, който е нещо като дневник на поста.

На 29 април 1917 г. Гео Милев бил тежко ранен: една част от черепа му над дясното око и самото му дясно око били избити. Малки рани по лицето и стотина по-големи по цялото тяло — в такова ужасно състояние го намерили в окопа след страшния убийствен огън на неприятеля. Отнесен веднага в немската фронтова болница, откъдето е написано това писмо, Гео Милев бил в пълно безсъзнание цели седем дни. До края на май той е все в тази болница. Жестока ирония, овладяно отчаяние пронизват всеки ред на писмото до Николай Лилиев. Писмото е израз на същото онова чувство, с което по-късно ще напише по-късно „Главата ми — кървав фенер с разтрошени стъкла.“

През м. юли същата година Гео Милев е преместен в Александровската болница в София. Людмил Стоянов си спомня колко решен да победи живота бил Гео по това време: как се радвал, че е жив, че може да мисли и работи: „Като си помисля, че можеш да отана да гния в някой трап, жертва на великия Марс и закуска на земните червеи, не можеш да се побера в кожата си от яд!“ — казвал той на Людмил Стоянов, с когото случайно се видели в Александровската болница.

Щом оздравял, с обезобразено лице и черна превръзка над дясното око Гео Милев се прибрал в Стара Загора и с цялата си душа се отдавал на работа: четял, проучвал, превеждал, увличал се страстно от музика. Тук, в Стара Загора, той пише четвъртото си писмо до Николай Лилиев от 10 август 1917 г. Изумителната жизнеспособност, изключителния, силен дух на Гео Милев са напълно разкрити в това писмо, изпълнено с грижливо преписани на немски език дълги стихотворения от Йоханес Р. Бехер и Франц Верфел. Той, без да нести труда си е преписал на Лилиев цялата поема на Ф. Верфел „Luzifers Abendlied“ (Вечерната песен на Луцифер) и откъс от стихотворението на същия поет „Fluch des Wortes“ (Проклятие на словото). От Йоханес Бехер в писмото са преписани части от стихотворенията му: „An Zola“ (На Зола) и „Verbrüderung“ (Побратимяване). Всичко това свидетелства, че увлечението от поезията е толкова силно у поета, тъй е пронизало цялата му същност, че не му позволява да преживява дълго ужаса от сполетялото го нещастие.

През февруари 1918 г. Гео Милев заминава заедно със своята съпруга Мила Гео Милева за Берлин, за да подобри своето здравословно състояние и да „разхубави“ образа си. В Берлин, покрай операциите, които претърпял, на брой 12, той се отдава на динамичен живот, за да задоволи културните си интереси, да натрупа повече нови впечатления. Мила Гео Милева си спомня с каква необикновена страст Гео се втурвал да купува книги и албуми. В Берлин той написва повече от стихотворенията, които влизат по-късно в „Жестокия пръстен“, превежда „Манфред“ и няколко творби на Пол Клодел и Стриндберг, а също така превежда от български на немски език някои откъси от „Богомилските легенди“ на Николай Райнов.

Писмото до Лилиев от Берлин, 4 март 1918 г. съдържа много нови данни за литературните занимания на Гео Милев по време на мъчителните дванадесет операции, които са му правили, за намеренията му да започне щом се прибере в родината си да издава сп. „Вezni“, да печата стихосбирка, да редактира поредица от драми на Морис Метерлинк. . . . От Берлин той не забравя да изпрати на своя приятел редки немски книги. През февруари 1918 г. той му изпраща сборника „Vom jungsten Tag“ (От най-младия ден). Ein Almanach neuer Dichtung с надпис: „На стария български модернист Николай Лилиев, тази книга на млади модернисти, от които нека той да може да се възхищава —

Als Gottes Werk aus Gottes Jhar gefahren.
Und Welt brach aus.
Um die Gedanken, die die wahren waren.
War es getan —

Тези четири стиха са от стихотворението на Фр. Верфел „Fluch des Werkes“ (Проклятие на делото). Наред с Верфел в този сборник са взели участие мнозина писатели и поети, „млади“ модернисти, някои от които Гео Милев превежда на български: Хайнрих Ман, Арнолд Цвайг, Франц Кафка, Карл Щерихайм, Рене Шикеле, Елза Ласкер-Шюлер, Йоханес Р. Бехер, Франц Блай, Макс Брод, Казимир Ешмид, Алберт Еренщайн, Валтер Хазенклевер, Георг Хайм, Рудолф Леонард, Ернст Щадлер, Георг Тракл, Алфред Волфенщайн. В сборника са поместени и снимки на картини от Оскар Кокоска.

Последното писмо на Гео Милев е от Шарлотенбург, от санаториума, където по-сетъ е отишъл да продължи лечението си. Пликът е загубен, но писмото е адресирано вероятно до София, където Лилиев работи по това време в Дирекцията за стопански грижи и обществена предвидливост.

Ст. Загора, 16. V. 1915¹.

Бях за една неделя нещо в София на гости на господарата², драги Николай Дилиев, и едва днес се върнах; беше ми твърде приятно да заваря тук своята любезна картичка с интересното външност, „откритие“. Да, да — колкото за него: твърде е вероятно. Вчера бяхме цял ден след обед и пр[очие] заедно с Ник[олай] Райнов: четете ми той няколко от своите поеми (между тях и посвещенията тебе „Жена“³ — и всичко това тъй още ме държи в странно възторжената си мрежа от впечатления, че бих искал — *ist dringend notwendig*⁴ — да споделя с някого тия огромни кошмарно-великолепни впечатления от един просто гениален мъж; един изпълнен мозък; и все пак, както казва Димчо⁵ пред вида му: „а бе то з и ли е той?“ Струва ми се, че „Богом[илски] легенди“⁶ са нищо в сравнение с тези Поеми⁷ и Руините⁸, за които той (Райнов) дирил издател. А какво пък би излязло занаятчишко от този огромен череп? Смеси Бодлера и Вержарна наедно: и това е то, напр. „Исус Христос“⁹ и пр. . . Драго ми е същевременно, че — доколкото разбрах — между вас двамата съществува искрена привързаност и взаимен възторг. Поне. . . И „Т о й“ — той пише постоянно (заедно с Димча!)

С адмирация *bien à vous*¹⁰

Гео Милев

Видя ли вече новият превод на „З а р а т у с т р а“¹¹ от М[ара] Белчева а сие?

2

И днес, драги Николай, една внезапна радост сред многото! дъждовни силинове: твоята картичка от 29 ян [уари]. За жалост — все тъй кратък и далечен! За жалост — тук всичко съвсем не е *comme il me plaît*¹²; пък къде ли „*me plaît*“? Все по-твърдо и твърдо

¹ На пощенския печат датата е 14. IV. 1915 г.

² Става дума за общите им приятели в София: Димчо Дебелянов, Николай Райнов и др.

³ Тази поема не е печатана и ръкописът ѝ не е запазен.

⁴ на всяка цена.

⁵ Димчо Дебелянов.

⁶ „Богомилски легенди“. Страници из летописа на света. Николай Райнов, С., 1912 г. Някои от Богомилските легенди Гео Милев превежда през 1918 г. на немски език и ги публикува в сп. „Aktion“ — орган на експресионистите Йоханес Бехер, Франц Верфел. . . Сътрудници на списанието са били и Карл Либкнехт и Роза Люксембург.

⁷ Не се знае за кои точно поеми става дума. Много по-късно Николай Райнов издава книгата „Вечни поеми. Песни за човека и земята“. С., 1928. Тук влизат: Исус Христос, Мария Магдалена, Ахасфер, Свети Йоан Рилски, Дон Жуан и Пръстен, някои от които вероятно са писани по-късно. Други две поеми — „Саломе“ и „Семирамис, царица Асирска“ са публикувани в сп. „Земя“, I, 1919, кн. 2, стр. 2, а поемата „Градът“ е излязла като отделна книжка.

⁸ „Руини“ е заглавието на неиздаден роман, от който е печатана една глава „Прокъсването“ в списание „Листопад“, I, 1913, кн. 4, стр. 13—14, с подпис Аноним — псевдоним на Н. Райнов.

⁹ „Исус Христос. Последен от боговете“. Поема, Печатана в сп. „Везни“, III, 1922, кн. 19, стр. 325—336; „Четец-декламатор“. Сборник избрани стихове. С. 1922, стр. 114—122.

¹⁰ винаги ваш.

¹¹ „Тъй рече Заратустра“, Фр. Ницше, прев. на Мара Белчева, С., 1915. Гео Милев наглежда и за участието на Пенчо Славейков в този превод с „и с-не“. Самият Гео Милев е превеждал от немски стихове от Фр. Ницше „Из мъдростта на Заратустра“, печатани в сп. Листопад, I, 1914, кн. 26, стр. 187.

¹² Както ми харесва.

засяда у мене убеждението, че аз съм „рицар с печално призвание, Преминал през сиви
тъми, А днес сред пияна компания от весели, волни моми“. Кажи, ти! — нещо по-
баво. Аз не мога с нищо да ти се похваля освен с безпътни дни и безсънни нощи. И съм
под свирепата реалност. Преди време преведох великолепно „Ноемрийския ярос-
вятър“¹ от Verhaeren'a. А Gide² може би да е велик, а може би да е просто жид. Днес
все е в София, но се обажда. Изглежда, че много „страда“.

Хиляди привети. Твой Ghéo

★

Обзет от щастия предишни
Стоя под непонятен мост
и чакам блясъците пици
на моята възторжна злост, etc.

Този странен път отвежда в пълний на моите умори град,
Разхвърлян сред безплодна местност, която зли блатата обграждат
И с химните на злост златиста заливат всяка знойна жад.
Слънца безрадостни захождат над зданията запустели
И всявга звон заупокоен. . . и пр.
Нали не е нищо особено?

Г[рад] Ст[ара] З[агора] 3 артил[ерийски] полк, 2 на с[пециалната] с[лужба] от-
дел, III батарея, II дивизия, при 21 пехот[ен] полк³

3

21 май 1917

Драги Николае,

В сегашния момент твоето малко писмо ми достави особено голяма радост. За-
щото — вместо да прекарам през страстите си моите „21 мизерни“⁴ аз бях прекаран —
и то как! — през страстите на 21 просто отвратителни. . . няма нищо! Тъй се мира
аз на свой ред с реалността, върховна, нелепа и сурова, която е даже повече от сурова:
свирепа: и ме мачка безмилостно! — онези големи идеалисти, които бягат от реалността
и искат да държат душата си постоянно пияна, да убият смисъла, съзнанието — нека
дойдат тук: пълнейшо убийство на съзнанието: не с вино, не с абсент, не с хашиш, не
с думи — а по най-прост и груб физически начин, тъй както беше с мене — 6 дена без
съзнание! Никакви изкуствени раеве — просто естествени адове. . . И сега лежа в
нем[ска] болница с едно око и вързана глава и гледам над себе си сивото скучно плат-
нище на палатката — пфу! скука. . . И скучно и грустно и некому ебино май! . . .
Реалността излезе много по-мощна отколкото можеше да се вярва: тя е превърнала мен
на реалност, аз съм реализиран или просто — оризилен. . . Пък впрочем всичко друго

¹ Под заглавие „Вятърът“ това стихотворение е напечатано заедно с други пре-
води на Гео Милев в сп. „Везни“, I, 1919, кн. 3, стр. 45-53.

Иван Мирчев си спомня как Гео Милев декламираше „на френски език с такова
чувство „Вятърът“ на Емил Верхарн, че около чертите на лицето му се явиха сини
съвсем нови черти, а думите му сякаш искаха да запят, за да могат да изразят цялата
музика, която Верхарн е сътворил дълбоко чрез алитерациите в това свое произведение“.

Към автора на стихотворението Емил Верхарн Гео Милев е имал голяма слабост,
познавал го е лично и е бил в приятелска кореспонденция с него. В алманах „Везни“,
I, 1923, стр. 49 са напечатани неговите „Спомени за Емил Верхарн“. Гео Милев е пре-
веждал много от стиховете и поемите на видния белгийски поет-символист, роден в
1855 г. и починал в 1916 г. Стихотворението „Вятърът“ е от стихосбирката „Призрачни
села“, 1894.

² Андре Жид (1869—1951) — известен френски писател.

³ Адреса на подателя Гео Милев.

⁴ Намеква за своите 21 години и многото снарядни парчета, които са пробияли
челото му.

е фраза — по дяволите! Реалността фрази не търпи и на най-големите фразьори най-малко отмъщава: избалаква им очите. . . Нерадостно! Но ти бъди радостен и здрав!

Твой Гео

След неделя-две ще бъда препратен към Скопие и надявам се за пълно уловение след това.

4

Ст. Загора, 10 авг. 1917

Скъпи ми Николай,

Много ти здраве от твоя „на тъмен спомен град“! Писмото ти и устните поръчки до „твоя зет“¹ предадох; само че се удивиха (и г-на и г-жата) че за един месец си излял 800 лева! — И тук е диво — никого не съм срещнал и няма кого да срещна, освен някакви си велелепни пуяци. Но много ти здраве от „тъмнокървия крин“. Намерих тук монте хубави нови книги и искам да те поутеша и поразвеселя малко (сред скуката и неизчерпаемостта на твоята „тежка“ работа!)² с неща от гигантския (о, аз „ентусиаст“) Johannes R. Becher. Напр.: „An Zola“. Um dich gruppieren sich die neuen Städte. Zementene Quadern. Dächer Überfall etc.

Но да не речеш, че е натуралист: не: на Зола, който казвал: „Hinauf Menschen“ Heraus aus euren Schmutz, den ich nochmals. . . и пр. Hinauf mit mir. . . wir sind Brüder⁴

и т. н. Но след това вече: „Verbrüderung“⁵ (от 12-те строфи само 3 (.)⁶

и т. н. Още една цяла книга „An Europa“⁷ дето има едно парче „An Franz Werfel“⁸, но да ти препиша неговата „Luzifers Abendlied“⁹¹⁰

Вярвам, че това ще ти се хареса, повече, отколкото бруталностите на Becher'a но тук наистина е само огладеност, а отвъде: разпокъсана, но стихийна мощ. Не разбираш: смисълът е убит! — но чувствуваш: Мощ! Стихия! — Ами: „Fluch des Wortes“¹¹ от Werfel¹² и т. н.

¹ Минчо Чакъров, училищен инспектор в Стара Загора, мъж на Божана Михайлова, сестра на поета и също учителка.

² По това време Лициев работи в Дирекцията за стопански грижи и обществена предвидливост и работата му е много тягостна и преуморителна.

³ Стихотворението „На Зола“ има следното посвещение: около тебе се събират нови градове, циментени блокове, улици на покриви и т. н.

⁴ „Нагоре, хора! Навън от вашата мръсотия, защото аз още един път. . . и пр. Нагоре с мене. . . Ние сме братя и т. н.“

⁵ „Побратимяване“.

⁶ Три строфи от стихотворението „Побратимяване“ на немски език.

⁷ „На Европа“.

⁸ „На Франц Верфел“. Йоханес Бехер е посветил това стихотворение на видния австрийски поет-експресионист Франц Верфел (1890-1945). Гео Милев е превеждал негови стихотворения, някои от които са поместени във „Вezni“, 1921 г., кн. 4.

⁹ „Вечерната песен на Луцифер“.

¹⁰ Препишано е на немски цялото стихотворение „Вечерната песен на Луцифер“ от Верфел.

¹¹ „Проклятие на словото“.

¹² Цитирани по памет 10 реда от стихотворението „Проклятие на словото“ от Верфел.

По памет. Защото го няма в книгата от Werfel, която получих, а тази, която аз, ках, заменили с друга. Ами — Kokoschka¹

Herr Firdusi: Wie heißt du?

Papagei: Anima, süße Anima².

и пр.

Моите най-сърдечни приветствия. Людовик отиде ли в Пловдив? (Нак ли ще се бие влаха? . . .)

Поздрав на всички познати там.

Твой Гео М.

5

Берлин, 4. 3. 18

Драги Николай,

Писах ти няколко пъти и сигурно си получил писмата ми, но защо не се обадиш още не зная; или може би много бързам. Чакам нещо хубаво. Пратих ти един алманах на младите поети „Vom jüngsten Tag“³ (вътре, между другото, има най-хубавите стихотворения на Werfel'я). Дали си го получил? Писах ти и за други някои интересни работи, ако не искаш да си ги изписваш от там чрез нем[ската] к[нижарни]ца съм на твоё разположение; разбира се! Днес ти пратих един идиотски превод на Les Fleurs⁴ от великия поет Otto H. Пращам ти го за любопитството: да сравниш своя превод с този немски; разбира се, като вземеш най-напред своите „те усетиха. . .“ от Бакалова. След това можеш да го изпратиш (превода си) до издат[елство] „Везни“ в Ст[ара] Загора, дето ще бъде незабавно печатан. Същото може (и нека) да стане и с La mort de Tintagiles⁵. Ето що ми дойде на ум: това издателство може да свърши една доста голяма работа: да издаде постепенно всички драми на Mooris Maaterlinck или дори и прозаичните му съчинения. Като първа книга готвя „Избрани стихотворения“ и „Interieur“ и полека-лека ще следват другите; когато излезат всички, могат да се съберат в 3-4 хубаво подвързани томчета. Но при тази работа твоя „Tintagiles“ е нещо, което не може да се пренебрегне; при наличността на един твой превод, мисля, че би било безсмислено да се прави друг — от когото и да било. . . Затова, нека твоя превод влезе в това общо издание: постарай се, моля ти се, (знаеш, че от тази работа имам най-голяма полза; ало! — за мен. . .) Освен това: не зная дори дали не би могло да се вземе от Йордания⁶ издател Н. Николаев неговия превод на „Аглавен и Сил[изет]“ като готова работа; или не го намиращ много добър? А за стихотворенията: ако имаш освен първото печат-

¹ Кокошка, Оскар — известен художник, с когото Гео Милев лично се е познавал. Николай Лилиев в своя спомен „За Гео Милев“ („Възпоменателен лист Гео Милев“, Ст. Загора, 15 май 1948 г.) пише: „Струва ми се, че на Кокошка Гео остана верен до края на своя живот, макар експресионизмът да не беше последно негово възпяване“.

² Господин Фирдуси: Как се казваш?

Папагалът: Душице, сладка душице.

Вероятно този текст е придружавал карикатура на Кокошка за източния поет Фирдуси.

³ „От най-младия ден“. Алманах от съвременни поети-експресионисти.

⁴ „Предчувствия“ от Ото Х.

⁵ „Смъртта на Тентажиля“, драма от белгийския писател-символист Морис Метерлинка (1862-1949). Преводът на Николай Лилиев се отпечатва много по-късно от издателство „Хемус“. Гео Милев е превеждал откъси от друга една трагедия „Пентезилея“ от Хайрих фон Клайст, отпечатани в сп. „Листопад“, I, 1914, кн. 27, стр. 195.

⁶ следователно.

⁷ Вероятно става дума за Йордан Мечкаров — журналист и преводач, който заедно с Николай Лилиев е превел „Огънят“ на Анри Барбюс.

тано и други някои, прати ми ги, моля ти се, за да ги прибавя, включа, към своята книга; авторството ти ще се запази, разбира се! . . Или не си съгласен? — във всеки случай бих желал да чуя нещо от тебе по тези въпроси — но нещо по-интимно и откровено, не току тъй както си говориш обикновено. . . Ами Пшибишевски, бе. Николай: дали не би могъл някак си да го довършиш сега, ако ти пратя напри[мер] един нов екземпляр от тук? И така нататък. Ще се надявам да ми се откликнеш някак си добре и подробно по тези въпроси. Аз — тъй изглежда — ще стоя тук цяла една година — и то: в едно такова пустинно съществуване — та си мисля все за такива едни работи, чрез които да се използва времето, т. е. да не се оставя хептен така — времето да ме използва. Например мисля да печатам сбирка тук: разкошно издание с пет цветни холцшнитта (вместо заглавия на петте части на книгата) в анг[лийска] кожа и пр. Дано не пропадне само „славната ми идея“ — като това сиреч. . . от глагола „сирене“. . . Иначе как живея: — няма какво да ти се хваля: може да си представиш сам много добре; искам да кажа: много добре! На 8 т. м. ще ми правят първа операция (ou bien:¹ операцията) — и след това се започва пак един доста голям период от чакания по 1—2 и 3 месеца, сиреч — за да се напълни сумата 12. — Но сякаш да забравя още една бела за тебе, Николай; писах ти още едно време (от тук) ако може Ник. Райнов да ми нарисува едно кръгче с везни² в него и един друг кръг, които рисунки да се клишират и тъй натътък... Но сигурно това не е станало: тъй като може би не си ми получил писмото или Райнов не е искал, не е можал и т. н. Працам ти тук рисунките, за които е дума: нека се направят на две клишета, които изпрати след това с наложен платеж до г. М[илпо] Кас[абов] в гр. Стара Загора. Нали? Райнов още там ли е? Какво станаха неговите книги: напечатана ли се или още се печатат?

Много здраве на всички познати, които биха се зараждали от моето „много здраве“, ако има въобще такива.

Твой сърдечен Гео Милев

6

Шарлотенбург, 6. 4. 18

Драги мой Николай, много си рязък и кратък! Зная колко работа имаш, но все пак — зная и това, че можеш да ми пишеш повече. Или искаш да ме отречеши от нашия свят, без който не мога? Да не би пък да си помислиш, че тук ми е кой знае колко rahat и весело — като на риба във вода; пази боже! Каква ти вода — пясък. . . И т. н. Но пак — както обичаш: аз не заявявам никакви права. Зная положението на твоите две работи (Tint+Van Zerb), но исках да ти кажа: постарай се да сдобиеш ръцете си с тях. Ниже следующето дай на баша Митя³ да го прочете, а на тебе най-сърдечно и многобройно много здраве! Много здраве на Райнов, и на Асеня⁴, и на фон-дени!⁵

Твой Гео Милев

¹ или.

² Тези рисунки Гео Милев е искал да използва за проектираното списание „Везни“, което започва да излиза от 1919 г.

³ Димитър Подвързачов.

⁴ Асен Златаров.

⁵ Вероятно Димитър Подвързачов.